

Nr 76.

Ankom till riksdagen kansli den 6 maj 1915 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till iståndsättande av Sandvikens hamn på Öland.
(3:e avd.)

I den till riksdagen den 14 januari 1915 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 21 under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående anslag för anordnande av skydd mot stendrift i Sandvikens hamn samt bortmuddring av i hamnen inkommen sten, tillsvidare för ändamålet beräkna ett anslag på extra stat för år 1916 av 50,000 kronor; med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna beloppet.

Därefter har Kungl. Maj:t uti en till riksdagen den 5 mars 1915 avlåten proposition (nr 59), under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnaden för iståndsättande av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland i enlighet med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför upprättade arbetsplan bevilja ett anslag av 248,000 kronor samt därav på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna sistnämnda belopp.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

För iståndsättande av ifrågavarande hamn hava vid upprepade tillfällen utförts omfattande arbeten, för vilka bidrag av statsmedel beviljats till ett sammanlagt belopp av 110,700 kronor.

Härvid har man haft att övervinna åtskilliga av naturförhållandena på platsen betingade ogynnsamma omständigheter, nämligen dels en

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 6 saml. 48 häft. (Nr 76—77.)

söderifrån kommande sanddrift, dels ock en från norr kommande stendrift. Den senare har utövat sin inverkan i två avseenden. Vid nordliga och nordvästliga stormar ha nämligen stora massor sten dels slungats in i hamnen och tornat upp sig till betydande drivor, dels även, enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens mening, under senare åren i övervägande grad, sugits in i hamnen genom det mot väster öppna gattet, varigenom tillträdet till hamnen avsevärt försvårats.

Emot sanddriften synes den i hamnens södra del uppförda hamnarmen hava åstadkommit ett verksamt skydd, varemot hittills verkställda åtgärder mot stendriften icke visat sig tillfyllest. Dessa åtgärder hava huvudsakligen bestått i anläggande av en bågformig hamnarm, avsedd till skydd mot nordlig och nordvästlig sjö samt, utanför denna, en i västsydvästlig riktning gående vågbrytare.

Det nu föreliggande förslaget avser att motverka stendriften dels genom en förstärkning och avsevärd förhöjning, till 4 meter över lågvattenytan, av vågbrytaren, dels ock genom en förlängning av densamma i nordvästlig riktning ut till ett vattendjup av omkring 4,8 meter under lågvattenytan. Härtill skulle komma uppmuddring av hamnen, borttagande av en från norra hamnarmen uppförd mindre tvärrarm, vilken visat sig icke motsvara sitt ändamål, samt förändring av norra hamnarmen till lastbrygga. Kostnaderna för förslagets genomförande hava beräknats till 275,500 kronor. Av detta belopp skulle nio tiondelar eller, i runt tal 248,000 kronor utgå i form av statsanslag och Persnäs kommun, jämlikt åtagande, svara för återstoden eller 27,500 kronor. Härjämte skulle nämnda kommun, likaledes enligt åtagande, för framtiden ansvara för underhållet av hamnen.

*Utskottets
yttrande.*

Av den verkställda utredningen framgår, att de hittills för hamnens iståndsättande vidtagna åtgärderna icke visat sig tillfyllest. Beträffande anledningen härtill har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt utlåtande hänvisat till de använda konstruktionernas för klena beskaffenhet och särskilt vågbrytarens alltför ringa höjd samt den gent emot rådande stendrift ofördelaktiga riktning särskilt den yttre vågbrytaren erhållit.

I dessa avseenden synes det nu föreliggande förslaget innebära givna förbättringar. Det har framkommit efter en synnerligen omfattande teknisk undersökning och den framlagda arbetsplanen är utarbetad av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Utskottet har följaktligen härutinnan ingen anmärkning att framställa. Icke heller den verkställda kostnadsberäkningen har givit utskottet anledning till erinran.

Vad angår behovet av de ifrågasatta åtgärderna, har utskottet funnit uppenbart, att hamnen i sitt nuvarande skick icke motsvarar de anspråk, som lära kunna ställas på densamma. Även synes det utskottet ådagalagt, att några åtgärder i syfte att t. ex. genom muddring göra hamnen mera användbar utan att effektiva förstärkningsanordningar vidtagas, med säkerhet skulle visa sig fullständigt förfelade.

Hamnen har också hittills ansetts vara av den betydelse såväl för orten och den därstädes bedrivna stenindustrien som ock för det allmänna, exempelvis såsom nödhamn, att, såsom ovan nämnts, för dess vidmakthållande och förbättrande avsevärda statsbidrag beviljats, ett förhållande som står i full överensstämmelse med riksdagens under de senare åren visade särskilda intresse för upphjälpande av rikets hamnväsende i allmänhet.

I vad sålunda anförts skulle utskottet under vanliga förhållanden anse tillfyllestgörande skäl för beviljande av det begärda anslaget föreligga. Utskottet har emellertid ingalunda förbisett, att under nu rådande ekonomiska situation stor varsamhet vid beviljande av anslag är av nöden. Enligt utskottets uppfattning föreligga likväl i detta fall särskilda omständigheter, vilkas avgörande betydelse utskottet icke kunnat underkänna. Av utredningen i ärendet framgår nämligen, att invånarna i Persnäs socken äro för sin utkomst till väsentlig del beroende av stenindustrien inom socknen, för vars bestånd i sin tur givetvis erfordras, att hamnen sättes i sådant skick, att den kan med trygghet angöras av de för stenutförseln använda fartygen. Hamnens nuvarande beskaftenhet har, såsom utredningen visar, medfört en väsentlig nedgång i ortens allmänna rörelse, däri inbegripet nämnda industri. Utskottet har icke kunnat undgå att se ett samband mellan detta förhållande och den utomordentligt starka emigrationen från Persnäs socken. Det synes med allt skäl vara att befara, att om hamnen lämnas i sitt nuvarande skick och sålunda alltmer får förfalla, stenindustrien kommer att helt gå under och folkminskningen inom socknen att fortgå ännu hastigare än hittills. Försättes åter hamnen i gott stånd, synes grundad förhoppning förefinnas, att stenindustrien skall förete nytt uppsving och skänka utkomst åt en väsentligt talrikare befolkning än för närvarande.

Då utskottet sålunda anser sig böra tillstyrka beviljande av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, sker detta dock under förutsättning, att bättre garantier i avseende å det behöriga underhållet av hamnen än de nu erbjudna kunna vinnas. Stor sannolikhet synes nämligen vara för handen, att Persnäs kommun med sin ringa ekonomiska bärkraft icke

skall mäkta infria sitt i förevarande avseende gjorda åtagande. Vid sådant förhållande och då hamnen närmast är att hänföra till sådan mindre hamnanläggning, som omförmäles i kungl. kungörelsen den 27 juni 1914 angående statsbidrag till väganläggningar m. m., synes skärligen kunna uppställas den fordran, att den i berörda kungörelse förekommande bestämmelsen om skyldighet för landstinget att ansvara för den framtida underhållskostnaden jämväl tillämpas i förevarande fall.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må såsom bidrag till bestridande av kostnaden för iståndsättande av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland i enlighet med den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen därför upprättade arbetsplan bevilja ett anslag av 248,000 kronor samt därav på extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1915 utanordna sistnämnda belopp; dock under villkor att vederbörande landsting jämte Persnäs kommun förbinder sig att ansvara för den framtida underhållskostnaden för hamnanläggningen.

Stockholm den 6 maj 1915.

På statsutskottets vägnar:

CARL SWARTZ.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. J. G. Swartz*, *S. H. Kvarnzelius*, *O. Jonsson*, *O. M. Strömberg*, *H. H. K. Ericson*, *C. G. Ekman*, *G. M. H. Ekelund*, *J. Nilsson*, *J. L. Widell*, *O. Bruce*, *C. I. Asplund* och *C. G. Österberg* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman*, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *G. Odqvist*, *E. A. Nilson* i Örebro, *A. Anderson* i Råstock, *H. Lemke*, *C. R. Jansson* i Falun, *J. Pålsson*, *J. Erlansson* och *J. A. Ingvarson*.
